

Kütüphane ve Bilgi Merkezleri Platform Bülteni

Temmuz 2019 | Sayı 7

**ATAŞEHİR BELEDİYESİ
AHMET TELLİ ÇOCUK VE
HALK KÜTÜPHANESİ S: 4**

**SÜRDÜRÜLEBİLİR
KALKINMADA KÜTÜPHANE
BİNALARI S: 8**

**BAHÇELİEVLER BELEDİYESİ
CUMHURİYET BİLGİ EVİ
S: 18**

Editörden...

Merhabalar,

Kütüphaneler ve kütüphanecilik alanında yapılan hizmetlerden, yeniliklerden ve etkinliklerden haberdar olabilmek, kitap ve kütüphaneler üzerine deneme, makale ve yazıların paylaşabilmek için dijital olarak yayınlanmaya başlanan bültenin yedinci sayısını birbirinden kıymetli sekiz yazıyla yayınlıyor olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Bu sayımızda da, Ataşehir, Bahçelievler, Gaziosmanpaşa belediyelerinin kütüphanecilik hizmetlerini anlatan yazılarının yanında üç üniversite öğrencisi arkadaşımızın yazılarının bültene renk kattığını ifade etmek istiyoruz.

Bu vesileyle katkılarını bizden esirgemeyen akademisyen, kütüphaneci, kütüphane çalışanı, bölüm mezunu ve öğrenci arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz. Platform olarak üniversite öğrencilerinin yazılarını bültende yayınlıyor olmaktan çok memnun olduğumuzu ve gelecek bültenlerde de öğrencilerin yazdığı yazılara yer vermek istediğimizi buradan da belirtmek istiyoruz.

MBB Kütüphane ve Bilgi Merkezleri Platformu olarak, kütüphanecilik alanına yeni bir soluk getirmek için çabalıyoruz. Bu süreçte yaptığımız seminer, eğitim, bülten ve toplantılarla ilgili eleştirileriniz bizlere daha çok güç katacaktır. İlgili tüm eleştiri ve önerilerinizi sefa.sahin@mbb.gov.tr adresine göndermenizi, bir sonraki bültende yayınlamak istediğiniz yazılarınızı da 5 Eylül 2019 Perşembe gününe kadar aynı mail adresine iletmenizi istirham ediyoruz.

Keyifli okumalar dileriz.

Sefa Şahin
MBB Yazı İşleri Müdürü

KÜNYE

Genel Yayın Yönetmeni | M. Cemil Arslan

Editör | Sefa Şahin

Katkı Sağlayanlar

Burak Arlı

Emrehan Furkan Düzgiden

Temmuz 2019 | Sayı 7

Sarıdemir Mah. Ragıp Gümüşpala Cad. No: 10 Eminönü 34134

Fatih-İstanbul / TÜRKİYE

T: +90 (212) 402 19 00

F: +90 (212) 402 19 55

info@mbb.gov.tr

YouTube / MBB

Twitter / marmarabb

Facebook / marmarabb

Website www.marmara.gov.tr

İÇİNDEKİLER

ATAŞEHİR BELEDİYESİ AHMET TELLİ ÇOCUK VE HALK KÜTÜPHANESİ	
Sevin Soylu.....	4
İSTANBUL KİTAPLARI KÜTÜPHANESİ SESLİ KİTAPLIK	
İlknur Sevgen	5
GAZİOSMANPAŞA MİLLET KİRAATHANESİ ÇOK YAKINDA HİZMETE AÇILIYOR	
Halil Özkılıç.....	6
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMADA KÜTÜPHANE BİNALARI	
Miras Kızılkaya.....	8
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMADA KÜTÜPHANE BİNALARI	
Abdurrahim Menküç.....	11
BAHÇELİEVLER BELEDİYESİ CUMHURİYET BİLGİ EVİ	
Gamze Küpeli.....	18
DENEME: BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ TERCİHİ VE SONUCU.	
Elif Tuğul.....	19
DENEME: DOĞDUK, PEKİ YA SONRA? İNSAN DOĞAR BÜYÜR VE ÖLÜR. BİLDİĞİMİZ BİR SÜREÇ, DEĞİL Mİ?	
Yağmur Torun.....	20

4

RIFAT ILGAZ KİTAPLIĞI

Mustafa Saffet Kültür Merkezi içerisinde bulunan Rifat Ilgaz Kitaplığı, 2017 – 2019 tarihleri arasında toplam 10.000 kişinin aktif olarak kullandığı, renkli çocuk rafları, özel okuma koltukları, her türü kapsayacak çeşitlilikteki 11.000 adet kitabı ve sayısı her geçen gün artan, 14 yaş üzeri 1686 kayıtlı üyesi ile 2016 yılından bu yana vatandaşlarımıza hizmet vermektedir.

Vermekte olduğu “Ödünç Kitap” hizmetiyle de kitapları İnsanlar için daha kolay ulaşılabilir yaparak, kitap okumayı bir alışkanlık hâline getirmeyi amaçlamakta olan Rifat Ilgaz Kitaplığı, ayrıca düzenlenen çeşitli seminerler, atölyeler, söyleşiler ile de İnsanların Sanat ve Edebiyat’ a olan ilgisini arttırmayı, her yaştan İnsana, özellikle gençlere farklı bakış açıları kazandırıp, yeni dünyaların kapılarını aralamayı amaçlamaktadır.

FERHATPAŞA GENÇLİK MERKEZİ KÜTÜPHANESİ

2015 yılında hizmet vermeye başlayan Ferhatpaşa Gençlik Merkezi içerisindeki kütüphanemiz 3800 kitaplık dermeye ve 80 kişilik çalışma kapasitesine sahiptir. Güncel üye sayısı 650 olan kütüphanemizin dermesi çoğunlukla yetişkin gruba hitap etmekle birlikte çocuk kitaplarını da bünyesinde

barındırmaktadır. 100 kişi kapasiteli konferans salonu kütüphanenin içinde yer almakta ve zaman zaman yapılan seminerler, söyleşiler bu salonda gerçekleştirilmektedir. Gençlik Merkezi öğrencilerine hizmet vermek amacıyla kurulmuş olmakla birlikte son zamanlarda çevredeki halka da hizmet vermeye başlamıştır. Kütüphanemizde 1 kütüphaneci (BBY Mezunu) çalışmaktadır.

İSTANBUL KİTAPLARI KÜTÜPHANESİ SESLİ KİTAPLIK

İlknur Sevgen *

7 Güzel Adam: Sezai Karakoç, Nuri Pakdil, Akif İnan, Erdem Bayazıt, Alaaddin Özdenören, Rasim Özdenören, Cahit Zarifoğlu... Edebiyatımızın önemli isimlerinden olan bu şair ve yazarlarımızın görme engelli vatandaşlarımız içinde erişilebilir olmasını sağlamak isteyen Bahçelievler Aydın Doğan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, kütüphanemizde anlamlı bir sesli kitap projesine imza attı. Öğrencilerimiz, öğretmenleri Zübeyde Adım önderliğinde bu değerli yazar ve şairlerimizin birer eserini seslendirdiler. Seslendirmiş oldukları bu kitapların birer nüshasını 7 Güzel Adam ve Öncüler Kütüphanesi'ne, Altı Nokta Körler Derneği'ne ve İstanbul Kitapları Kütüphanesi'ne bağışladılar.

Öğrencilerinin gerçekleştirdiği sosyal sorumluluk projesine kendisi de seslendirmiş olduğu kitapla destek veren Zübeyde Hanım, projenin amacını şu şekilde ifade etti: "Sosyal sorumluluk projelerinin gücüne inan ve bunu her kademedeki öğrencilerimize aşılamayı görev edindiğimiz bir eğitim anlayışımız var. Bunun tamamlayıcısı olarak her yıl değişik projelere imza atıyoruz. Bunlardan biri de bizim "Bana Ses Ol" adını verdiğimiz projemiz. Görme engelliler konusunda farkındalık yaratmak ve onların dijital kitap dünyasına ulaşımını kolaylaştırmak amacımız. Bu yüzden sesli kitap projesini seçtik. Okulumuzda öğrencilerimize diksiyon eğitimi verdiğimiz için sesli kitap, vurgu, telaffuz, duygunun okuyucuya geçmesi konusunda başarılı bir uygulama oldu. Aynı zamanda okulda aldıkları eğitimin pratiğe dökülmesi ve gençlerin kitap okumaya özendirilmesi için de fırsat. Sesli kitap için yedi güzel adamı seçtik. Deği-

şik kitaplarla bu projeyi sürdürmeyi hedefliyoruz. Bu projede bize imkân sağlayan Bahçelievler Belediyesi İstanbul Kitapları Kütüphanesi'ne teşekkürlerimizi sunuyoruz. Aydın Doğan Mesleki Teknik Anadolu Lisesi Müdür yardımcısı ve proje danışmanı Zübeyde Adım."

Seslendirilen Kitaplar:

Zübeyde Adım: Ben İstersem Güçlü Kızlar Güçlü Yarınlar için İlham Veren Öyküler

Ferhat Köşker-Ceren Naz Büyük: Şiirler: Sebebi Ey - Risaleler - Gelecek Zaman Risalesi / Erdem Bayazıt

Ferhat Köşker: Armağan: Fuzulî'nin Hadikatü's - Suada'sından Uyarlama / Sezai Karakoç

Duygu Kurtulay: Din ve Uygarlık / Akif İnan

Merve Eren: Unutulmuşluklar: Toplu Eserleri / Alaaddin Özdenören

Nisa Bayraktar: Anneler ve Kudüs / Nuri Pakdil

Sema Tomurcuk: Gül Yetiştiren Adam / Rasim Özdenören

Aleyna Serap Tüt: Yedi Güzel Adam / Cahit Zarifoğlu

Bu güzel çalışma için kütüphanemizi seçen Bahçelievler Aydın Doğan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi müdürü Murat Karabulut'a, öğretmenimiz Zübeyde Adım'a ve öğrencilerine çok teşekkür ediyoruz.

GAZİOSMANPAŞA MİLLET KIRAATHANESİ ÇOK YAKINDA HİZMETE AÇILIYOR

 Halil Özkılıç*

Gaziosmanpaşa Millet Kiraathanesi, 100 bin eserlik kütüphane ve doğa manzarasıyla çok yakında hizmete açılıyor. Hem öğrencilerin hem de kitapseverlerin vazgeçilmez adresi olmaya hazırlanan Millet Kiraathanesi, 7'den 70'e tüm vatandaşlara hizmet verecek.

Gaziosmanpaşa Belediyesi'nin ilçede kitap okuma alışkanlığını yaygınlaştırmak ve kültürel yaşama katkı sağlamak amacıyla inşa ettiği Millet Kiraathanesi'nde hazırlıklar tamamlanmak üzere. Toplam 1.000 m² alanda 3 kat üzerinde inşa edilen Millet Kiraathanesi, doğa manzarası ve yeşil alanları ile

bölge halkına hizmet verecek. 7'den 70'e herkese hitap edecek olan kütüphanede çocuk, genç ve yetişkinlere yönelik toplam 100 bin eser yer alacak. Engelli vatandaşların kitap okuyup güzel vakit geçirebilmesi için kabartmalı kitaplar da kütüphanede yerini aldı.

*Editör, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Gaziosmanpaşa Belediyesi, Tel: (212) 453 5035

Sosyal etkinlik alanları, kafeteryası ve mescidiyle birçok ihtiyacın düşünüldüğü Millet kıraathanesi, öğrencilerin ve kitap meraklılarının vazgeçilmez adreslerinden biri haline gelecek. Kitapseverler, Gaziosmanpaşa Belediyesi'nin ikramı olan sıcak içeceklerini yudumlarken yeşillikler içinde göl manzarasına karşı kitap okumanın keyfine varacak.

ders çalışma hem de sosyalleşme fırsatı buluyor. Kütüphanede Türk ve dünya edebiyatının seçkin eserlerinden bilimsel yayınlara, psikolojik romanlardan tarih kitaplarına kadar 30 bin kitap yer alıyor. Birçok konu hakkında güncel yayına da erişme imkanı sunan kütüphaneye öğrencilerin yanı sıra araştırma yapmak ve kitap okumak isteyen vatandaşlar da yoğun ilgi gösteriyor. Gaziosmanpaşa Belediyesi'nin ziyaretçilere çay ve kahve ikramı da bulunuyor.

GAZİOSMANPAŞA KÜTÜPHANESİ YOĞUN İLGİ GÖRÜYOR

Gaziosmanpaşa Kültür ve Sanat Merkezi içinde hizmet veren Halk Kütüphanesi ise gençlerin gözde mekânı olmayı sürdürüyor. Haftanın 7 günü sabah 8.30'dan akşam 22.30'a kadar hizmet veren kütüphanede gençler hem sessiz ve sakin bir ortamda

İSLAMİ ARAŞTIRMALAR KÜTÜPHANESİ

Gaziosmanpaşa Kültür ve Sanat Merkezi içerisinde bulunan bir diğer kütüphane olan İslami Araştırmalar Kütüphanesi de ilmi araştırmalara kaynak oluşturmak üzere hizmet vermeye başladı. Türk-İslam tarihi, kültürü ve medeniyetinin doğru ve bilimsel bir tarzda öğrenilmesini amaçlayan kütüphane, araştırmacılara büyük katkı sağlıyor.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMADA KÜTÜPHANE BİNALARI

 Miras Kızılkaya*

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMADA KÜTÜPHANE BİNALARI

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte küresel anlamda meydana gelen değişimler, ekonomik dalgalanmalar yeryüzünün kaynak noktasında azalmasına neden olmaktadır. Meydana gelen bu etkiler ile birlikte çevresel tehditler artarak yapılaşma noktasında değişimi de zorlamaktadır. Kütüphanenin oluşumunda etkili olan bina faktörü ile bulunmuş olduğu konum itibarıyla yükümlü olduğu belirli işlevler bulunmaktadır. Bu işlevler ile birlikte belirli yöntemler doğrultusunda hareket ederek en iyi şekilde hizmet vermeye çalışmaktadır.

Kütüphaneler, belirlenen özel tasarımlar ile inşa edilmiş veya farklı bir amaç için kullanılan binaların tasarımını kütüphane formatına dönüştürülerek faaliyet sürdürmektedir. Kütüphane amacı ile inşa edilen veya onarılan bu yapılar çevre üzerinde doğrudan veya dolaylı etkilere sahiptirler. Bu yapıların

kullanılması, yenilenmesi ve yıkılması, yeniden kullanılmaya başlandığı sırada enerji, su kullanımı, atıkların üretimi ve kirli gazların ortaya çıkmasını beraberinde getirmektedir. Ortaya çıkan bu olumsuz etkileri yok etmek çok kolay olmasa da etkilerini minimum düzeye indirmek mümkün olabilir. Her yaşta herkesin yaşam boyu öğrenme merkezi olan kütüphaneler, bilgi kaynaklarını korumak ve bilgi hizmetlerini sunmak değildir, aynı zamanda çevreye karşı duyarlılığı arttırmak ve Uluslararası Standartlar doğrultusunda uygulamaları kendi bünyesinde gerçekleştirerek bir örnek teşkil etmektedir. Çevre dostu binaların bir akımı olan yeşil kütüphane binaları, doğanın dengesini korumaya katkı sağlamakla birlikte emsalleri ile aynı kalitede olabilecek, daha düşük bütçeler ile üretilmesi ve çevre kirliliğinde en az pay sahibi olması gerekmektedir. Sürdürülebilir kavramı ile birlikte yeşil kütüphaneler, üçüncü mekân teknoloji- kütüphane ilişkisi gibi yeni kavramlara eşlik eden çağrışımlar ortaya

* Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi 4. Sınıf öğrencisi, Miraskizilkaya@hotmail.com

çıkılmaktadır. Yeşil kütüphane olarak nitelendirilen mekânlar çevreci hareketi kapsamında belirli faaliyetler sonucunda yapıları gereği doğa ile uyumlu bir ahenk sağlamaktadır. Çevreci bir bakışla düzenlenen kütüphane binaları bünyesinde barındırmış olduğu koleksiyonlar ve kütüphane uygulamaları dışında, binaların çevresel sürdürülebilirliği açısından katkısı olacağı inkâr edilemez. Yeşil kütüphane hareketi kapsamında inşa edilen kütüphane binalarını, Kaliforniya Atık Yönetim Kurulu, binayı ekolojik açıdan kaynak verimliliği sağlayan ve yeniden kullanılabilir, malzemelerden inşa edilmiş bina türü olarak tanımlanır.(California Intehraled, 2008)

Yeşil kütüphane binaları belirtilen tanım doğrultusunda çevrenin yeşil kalması, binanın yapımı veya onarılması ile birlikte bulunduğu konumun dengesini az zarar ile sağlık açısından katkı sunan yapılarıdır. Yeşil kütüphane binaları belirtilen bazı özellikler doğrultusunda tasarlanmaktadır. Binaların inşası noktasında terk edilmiş bir sanayi bölgesi tercih edilmesi önerilebilir. Bu sanayi noktasının çevreye kazandırılması açısından önemli bir husustur. Bunun için alan seçimi yeşil kütüphane binaları açısından önemli olduğu söylenebilir. Binalar mevcut yapısı korunarak bir onarma işlemine tâbi tutulacak ise binanın bulunduğu konum yeşile elverişli değilse, maliyet- fayda hesabı yapılarak maliyeti hesaplanır ve gerekli iyileştirmeler yapılabilir. Yeşil kütüphaneler ulaşım için alternatif ulaşım seçeneklerini destekleyerek kullanıcılar için bisiklet yolu ve park gibi alanları tasarlayabilirler. Buna yönelik ayrıca toplu taşıma araçlarına, metro istasyonlarına yakın olması da bir diğer seçenek olarak belirlenebilir. Yeşil kütüphane binaları çevreci bakışı ile enerji kullanımı için binalarda yenilenebilir enerji kaynakları(güneş, rüzgâr, jeotermal) kullanılabilir. Binaların çatı kısımları için yeşil renk kullanılması da öngörülmektedir. Yeşil rengin havada bulunan toz ve yağmur sularında ki zararlı maddeleri tutucu özelliğine sahiptir. Böylelikle havanın temizlenmesine yardımcı olup enerji tasarrufu için ısı yalıtımını artırır. Doğal dengeye yönelik yapılması gereken bir diğer etmen olarak su tasarrufu için, kütüphane binalarında kullanılan musluk uçlarının kalitesinin artırılması gerekmektedir. Gri su sistemleri kullanılarak bina içerisinde kullanılan suyun tekrar kullanılabilir hale getirilebilir. Özellikle yağmur suları için kütüphane binalarının belirli belirli noktalarında kurulacak sistemler yardımı ile bu yağmur suları toplanabilir. Toplanan yağmur suları ile bahçe sulaması, temizlik gibi işlemler içinde ciddi bir kay

nak olabilmektedir. Binaların dışına inşa edilecek organik bahçe için bölgenin coğrafi koşulları göz önünde bulundurularak ağaç ve çiçekler dikilmelidir. İnşa edilen bu ağaç ve çiçekler için damlama sulama sistemleri kurularak çevrenin yeşillendirilmesinde katkı sağlanabilir. Bina içerisinde veya dışarısında kullanılacak paneller, yer döşemeleri gibi malzemeler için geri dönüştürülebilir malzemeler kullanılabilir. Kütüphane binaları inşa edilirken güneş enerjisinden faydalanacağı bir bölge olmasına da dikkat edilmelidir. Böylece güneş enerjili su ısıtıcıları tercih edilebilir. Binaların iç ve dış kısmında kullanılacak ışıklandırma sistemleri için Energy Star sertifikalı lambalar ve LED ampuller kullanılmalıdır. Özellikle enerji tasarrufu için hareket sensörlü ışıklandırma kullanılabilir. Kütüphane rafları tasarlanırken gün ışığının pencereden içeriye girişini engellemeyecek bir şekilde olmalıdır. Kütüphanenin duvarlarının boyası için beyaz renk tercih edilebilir. Çünkü: Gün ışığının yansımaları sağlar. Belirtilen bu uygulamalar ile birlikte kütüphane binalarının çevresel sürdürülebilirliğe katkı sunmayı amaçlanmaktadır...

Kaynakça

- Akbulut, M. (2017). Yeşil Kütüphaneler: mugeakbulut. Muge Akbulut Web Sitesi: <http://www.mugeakbulut.com/bby721/blog/> adresinden alındı
- Konya, Ü., & Küçükcan, B. (2013). Geleceğe Miras: Yeşil Kütüphane. 3.Halk Kütüphaneciliği Sempozyumu (s. 167-174). Bodrum: Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Küçükcan, B. (2014). Geleceğin Kütüphanesi: Yeşil Kütüphane. SEEBTR Sürdürülebilir Enerji Etkin Binalar (s. 45-56). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Moza, E. A., & Tokman, L. Y. (2015). "Bilişim Teknolojileri" ve "Sürdürülebilir Mimarlık" Yaklaşımlarının "Yeni Kütüphane Mimarisi"ne Mekansal Etkileri. Milli Eğitim(208), 33-50.

ŞAHIS ARŞİVİNİN DEVLET ARŞİVİ İLE TAMAMLANMASI: TRT ARŞİV VE ÇOĞALTMA SERVİSİ SORUMLUSU HAYDAR ÇÜRÜK İLE RÖPORTAJ

 Abdurrahim Menküç*

Resim 1: TRT Arşiv ve Çoğaltma Servisi Sorumlusu Haydar Çürük ile röportaj esnasında çekilmiş bir fotoğraf

Yer: TRT İstanbul Müdürlüğü / Arşiv Dairesi Başkanlığı / Görsel Arşiv Birimi

Tarih: 28.05.2019

Abdurrahim Menküç: Haydar Bey merhabalar, bize biraz kendinizden bahseder misiniz?

Haydar Çürük: 1966 Erzincan doğumluyum. 7 yaşından beri İstanbul'dayım. Nilüfer Hatun İlkokulu ve Ortaokulu'ndan mezunum. Kadıköy Ticaret Lisesi'nde okuduktan sonra Marmara Üniversitesi,

şimdiki adıyla İletişim Fakültesi önceki ismiyle Basın Yayın Yüksekokulu'ndan mezun oldum. Okulu bitirdiğim sene TRT Altyazı Birimi'nde işe başladım, 3 sene bu birimde çalıştım. 1992'de Kanal Market isimli programa montaj teknik ve altyazı sorumlusu olarak gittim. Burada 6 ay çalıştıktan sonra haber birimine geri döndüm. Yedi sene haber montaj biriminde çalıştım. 2000 yılında haber yönetmenliğine geçtim, 2014'e kadar burada çalıştım. 2015 yılında İstanbul Müdürlüğü Arşiv Servisi'ne gönderildim. 4 yıldır da burada çalışmaktayım.

* Abdurrahim Menküç, Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi

Abdurrahim Menküç: TRT Arşiv'i, Türkiye'deki arşivleri ve arşivcilik mesleğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Haydar Çürük: TRT'nin elinde şu an kolay kolay bulunamayacak görüntüler var ve bu görüntüleri dışarıya da veriyoruz. Özel şirketlerden Yeşilçam prodüktörlerinden bu konuda çok teklif alıyoruz. Özel şahıslar ve üniversitelerden de talepler geliyor. Arşivler her şeyden önce geçmişe tanıklık ediyor; örneğin kendi kişisel hayatımda da eskiye yönelik şeyleri biriktirip, saklamayı çok severim. Bu doğrultuda hem oğluma hem kızıma bir defter hazırladım (Ajan-dasını gösterir). Bu defterde oğlumun doğduğu günden itibaren ilk belediye otobüsüne binmesi, ilk gittiği şehir, ilk dış çıkarması ve karneleri gibi onun için önemli olan her şey var. Yani eline aldığı zaman doğduğundan beri hayatında ne yaşadığını, hayatının kilometre taşlarını orada kendisi görebilecek. Bunun yapmamın sebebi; Avrupa'da insanlar yaşadıklarını kitap halinde yazıyor, bizde ise bu konuda çok büyük eksiklik var. İnsanımız çeşitli nedenlerle; korktuğu için, çekindiği için yapmıyor. Hocalarımız bize bu konuda eksiklikler olduğunu söylerdi. Yazarlar yok mu? Var, onlar yazdıklarında da bilinmeyen tarihimiz ortaya çıkıyor. O dönemden aklımda böyle bir şey kalmıştı. Mesela geçmişimi düşünüyorum. İki buçuk yaşındaki fotoğrafımı halamın albümünde buldum böyle bir fotoğrafım olduğunu dahi bilmiyordum. İlkokul fotoğrafım var ama lise mezuniyet fotoğrafım yok. Ortaokula ait hiçbir fotoğrafım yok. O yüzden üniversite de hangi arkadaşımın fotoğraf makinesi varsa hepsiyle fotoğraf çektirdim. Böylece yıllar sonra hangi arkadaşımız vardı? Adı neydi? Bunları merak ettiğimde hatırlayacağım. Büyükle-rimiz bizlere bir şey bırakmadı ama bu kötü niyetli oldukları için değil, zamanın şartlarından dolayıydı. Ben de elimde imkan varken çocuklarıma böyle bir şey hazırladım. Geçen sene kızımın doğum günün-de onun için hazırladığım hediye-yi verdim. Haberi yoktu, büyük sürpriz oldu. Oğlum hediye-yi görünce "Bana da yok mu?" diye baktı. Ona da var tabi ama zamanı gelince vereceğim. Evde o kutuyu arıyor, bulamasın diye iş yerimde saklıyorum.

Abdurrahim Menküç: TRT Arşiv hakkında bilgi verir misiniz? Halka açık mıdır? Vatandaş TRT Arşiv'i'nden nasıl faydalanır?

Haydar Çürük: TRT Arşivi'nin sesli ve görüntülü arşivi var. Sesli arşiv 1964, radyo 1927'de kuruldu. Radyo kayıtları hala var dolayısıyla ilk kurulan sesli arşivdir. TRT görüntülü yayınlara başladıktan sonra programların bant şeklinde kayıtları oluştu. Bunlar 6

yıl öncesine kadar kamuya açık değildi sadece talep edildiği zaman kurumlara belirli izinler doğrultusunda veriliyordu. Fakat bir süre sonra kamuya da açıldı. www.trtarsiv.com sitesinden geçmişe yönelik görüntüler izlenebilir. Artık kamuya da açıldığı için talep eden kişiye belirli bir ücret karşılığında veriliyor. Geçmişte film vardı sonra manyetik bantlar, Blue Ray, XDCAM kullanıldı. Şimdi hafıza kartları kullanılıyor. Zaten data haline geldiği için banttan uzaklaşıldı, veriler harici belleğe depolanıyor. SAS (Sayısal Arşiv Sistemi)'a görüntü eklenebiliyor. SAS'ı şimdilik sadece TRT çalışanları görebiliyor.

Abdurrahim Menküç: Arşivcilik mesleğine birey ve toplum perspektifinden baktığınızda neler söyleyebilirsiniz? Devlet arşivleri, bireyin ve toplumların gelişimine nasıl katkı sağlayabilir?

Haydar Çürük: Klişe bir laf vardır; geçmişini bilmeyen geleceğine ışık tutamaz. Geçmiş bilmemiz lazım ki geçmişte yaşananlardan ders çıkartıp, tecrübe edinelim. Eğer bir hata yapılmışsa gelecekte onları tekrar yapmayalım. Bir de birey olarak sen kimsin? Devlet olarak sen kimsin? Ne yaptın? Bunu bize verir. Eğer arşivler olmazsa başkaları konuşur. Ama kendine ait kayıtların olursa "Al ben buyum" diyebilirdi. O yüzden arşivler çok çok değerlidir. Mesela eski yıllarda arşivciliğe sadece belge saklamak, depo mantığıyla bakılıyordu. Ama son zamanlarda belediyeler bu konuda çok çalışmalar yaptı. Özellikle sosyal medya kullanımı ile birlikte belediyeler kendi birimlerini kurdular. Yarı profesyonel orta halli bir kamera ile kendi yaptıkları etkinlikleri çektiler, onları montajladılar. İnternet yaygınlaşmaya başladıktan beri çektikleri görüntüleri istedikleri gibi yayınlıyorlar. Eskiden böyle bir şey yoktu, billboardlarda kendi reklamlarını yapıyorlardı. Artık tüm kurumların kendi reklam ve montaj birimleri var. O yüzden arşivcilik şimdi daha da anlam içermeye başladı. Üniversitede arşivcilik ile ilgili bölümlerin kurulması, bu bölümlerde okuyanların arşivciliğe farklı bir boyut kazandırması alana olan bakış açısını değiştirdi. İnternetteki görüntüler iyi niyetle de kötü niyetle de kullanılabilir. Bu da bir dezavantaj. Kişinin söylemleri aleyhine kullanılabilir.

Abdurrahim Menküç: Mesleğinizin maddiyat ve geçim sebebi dışında, toplumsal, tarihsel ve manevi bir tarafı olduğunu nasıl açıklarsınız?

Haydar Çürük: Manevi değeri şu; TRT ilk yayın kuruluşu olduğu için TRT'nin çektiği görüntülerin bir daha çekilmesi mümkün değil. Gidilip çekilmek istenirse o mekan eski halinde bulunamayabilir. Ben

mümkün olduğu kadar işe yarayabilecek verilerin saklanması taraftarıyım. Arşivimiz içerisinde verilerin kolaylıkla bulunabilmesi için anahtar sözcüğün çok fazla olması gerekiyor. Birime gelen görüntülerin “Bu bir işe yaramaz” denilmeden saklanması gerekiyor. 1980 dönemi kuruma gelen görüntülere ham-işlenmemiş görüntü deniliyordu. Ecevit’in, Demirel’in ham görüntüleri vardı. Ben bu görüntülerdeki boş yerleri tespit ettim ve bilgisayar olmadığı için fihristlere yazdım. Arşive gelmeden önce SAS’ın mantığını bilmiyordum, düz mantıkla çalışıyordum. Birisi, “Ben camilerle ilgili belgesel yapacağım” dediğinde fihriste bakıyordum. Mesela 1 numarada camii yazıyordu, 2 numarada da camii vardı. Bazen camii ile ilgili tüm bantları izlemek zorunda kalıyordum. Fihristte C harfine camii -parantez içinde Sultanahmet Camii yazıp- S harfine de Sultanahmet Camii’ni tekrar ekliyordum. Çünkü gelen kişinin nasıl arayacağını bilmiyordum. Camii arayan birinin ilk aklına C harfi geliyordu ama C harfinde kayıtlı değilse eli boş dönüyordu. Ne şekilde ararsa bulsun diye bu yöntemi kullandım. Bu işlem benim iki buçuk yılını aldı. Buradaki işimi bitirdikten sonra montaja giderdim. Örneğin haber yayınında kullanılacak vapur görüntüsü için kameramanın sahile gidip güncel görüntüyü çekmesi zaman alıyordu. Bu nedenle arşivdeki hazır görüntüleri kullanıyorduk. Değişiklik olduğunda arşiv görüntülerini güncelledik. Türkiye’yi ilgilendiren önemli gelişmelerde kendi arşivimizi oluşturduk. Örneğin; 1979 Tanker kazası, 1999 Gölcük Depremi gibi. Her sene yıl dönümlerinde arşivdeki hazır görüntüleri kullanıyorduk. Birisi talep ettiğinde direkt verebiliyorduk. Mesela ekonomi haberlerinde fabrika görüntüleri kullanıyorduk. Kumaş sektörü ile ilgili bir haberde demir-çelik görüntüsünü de verebilirsin ama her sektörün kendi görüntüsünün olması daha iyidir. Mutfak gibi düşünülebilir, mutfak ne kadar zengin olursa o kadar iyi olur.

Abdurrahim Menküç: Meslek hayatınız boyunca arşivcilik ile ilgili anlatmak istediğiniz bir anınız var mı?

Haydar Çürük: İstanbul’da Unkapanı’nda Zeyrek Mahallesi vardır. Orası tarihi bir semttir ve evleri tipiktir. 1996 senesinde TRT Montaj Birimi’nden üç arkadaş olarak oranın belgeselini yapmak istedik. Önce kendimiz bir ön çalışma yaptık. Para lazım olduğu için sponsor aradık. Üniversiteden bir hocamız vardı ona gittik ve Saadettin Tantan onun arkadaşındı, direkt onu aradı. Onun ilgisini çekti ve ne kadar gerekiyor diye sordu. Ben de hazırlıksız yakalandım ve üç yüz lira dedim o da tamam dedi. O dönemin

üç yüz lirası şimdinin üç bin lirasına denk gibiydi. Ve kendisi bana bir çalışma yapıp getirin dedi. Bunun için bize bilgi lazımdı ve Beyazıt Kütüphanesi’ne gittim. Sabah saat sekizde girip akşam saat altıda mesai yapanlarla birlikte çıktım. Fakat yeterli bilgiyi bulamamıştım. Sonradan öğrendim ki Zeyrek ile ilgili bilgilerin çoğu Mimar Sinan Üniversitesi’nde bulunmaktaymış. Tabi biz böyle olunca projeden vazgeçtik. Ama o zaman internet olsaydı, daha fazla imkan olsaydı daha fazla bilgiye ulaşabilecektik. Ben bu tür bilgilere ancak kütüphanede ulaşabileceğimi düşündüm ve İstanbul’daki en büyük kütüphane olan Beyazıt Kütüphanesi’ne gittim. Ama istediğim bilgiye ulaşamayınca şevkim kırıldı ve proje öylece kaldı. Birkaç sene sonra oranın belgeselini başkaları yaptı. Arşivcilikle ilgili değil ama anekdot olarak bir anımı daha anlatayım. Eski İnönü Stadı’nda Beşiktaş-Fenerbahçe maçı oynanıyordu. Büyük gazetelerin İstanbul, Ankara ve Erzurum’da matbaaları vardı. Gazetelerin sayfaları kalıplar halinde İstanbul’dan buralara gönderilirdi ve oralarda basılırdı. Ne kadar geç giderse özellikle Anadolu baskıları o kadar gecikirdi; hemen o gün bulunamazdı, ertesi gün ya da öğleden sonra çıkardı. Kritik bir maç olduğu için köşe yazarların yazılarını yazmaları gerekiyordu ve bu kalıplarda uçaklarla gönderildiği için gecikme ihtimali vardı. Maçın bitiş saati ile uçağın kalkış saati çok yakındı, yetişmeyecek gibi gözüküyordu. Spor müdürü de muhabiri arayıp sordu, muhabir de böyle biter dedi. Son on dakika kala köşe yazarları 0-0’a göre kritiklerini yaptı. Sayfa ve başlık da 0-0’a göre ayarlanmıştı. Hakem düdüğü çalar çalmaz havalimanını aradılar ve “Valilik özel kaleminden arıyorum. Valimizin işi çıktı acilen gelmesi gerekiyor, uçağı yarım saat geciktirin” diyorlar. O zaman gazete kalıpları Cağaloğlu’nda bulunuyor ve kalıpların hazırlanıp havalimanına gitmesi yarım saat sürüyor. Onlar da uçağı bekletiyorlar. Maç biter bitmez kalıplar yarım saat içinde havalimanına ulaştırılıyor. Sonra havalimanına bir telefon daha açılıp “Valimiz gelmekten vazgeçti, uçak kalkabilir” diyorlar (gülüşmeler). Böylece kalıpları yetişmiş oluyor.

Abdurrahim Menküç: 2018 yılında, vefat eden annesinin görüntülerine ulaşmak için kurumunuza başvuruda bulunan, Pınar Ece Mutlu ile yaşadığınız süreçten bize bahseder misiniz?

Haydar Çürük: Üniversite son sınıfta okuyan bir kızdı, hatırlıyorum. Böyle bir talepte bulundu. On yaşında iken annesini kaybetmiş. Ve kendisi üç yaşında iken annesi Telekare isimli yarışma programına katılmış. Annesine ait tek video görüntüsü de bu

görüntüydü. Bu yarışmanın da 150 adet bant kaydı bulunmaktaydı. Kendisi haziran ayında talepte bulunmuştu. Ben de kendisine bunun biraz uzun süreceğini, stajyerler ile ancak eylül ayına yetiştirileceğini ve elimizden geleni yapacağımızı söyledim. Sana da teşekkür ederim senin de katkın büyük. Sen ağustos ayında gelmiştin. Haziran ve temmuz ayında gelen stajyer arkadaşlarımızın da katkıları çok oldu. Bu işin biraz vicdanı tarafı da bulunmaktaydı. O kadar banda kim tek tek bakacak diyen insanlar da çıkabilirdi ya da 150 bant yerine 50 banda ba-

kıp görüntünüz yok deyip gönderebilirlerdi. O kız annesine, geçmişine ait bir iz arıyordu. Sonuçta 10 yaşındaki bir kız annesini ne kadar hatırlayabilir, o görüntüyü zihninde ne kadar tutabilirdi? Benim arşivcilik anlayışım ileride geçmişini hatırlamak için geçmişe yönelik materyalleri saklamaktır. Dolayısıyla bu talep benim için çok değerli ve anlamlıydı. İçimden de inşallah bulunur diye dua ettim. Çünkü telefonda sesi titreyerek geliyordu. Sonuçta aradık

Resim 2: 1inc bant kaydedici video recorder cihazlar

ve görüntüsünü bulduk. Kendisine telefon açıp söylediğimde sevinç çılgılığı attı. Buna sen de şahit oldun. Teyzesi ve anneannesi ile birlikte kuruma geldiler. Görüntüyü vermeden önce kişinin bulunan görüntüyü izleyip teşhis etmesi gereklidir. Bandı taktık, oturdular ve hepimizin gözleri doldu, çok duygulandık. O annesini gördüğü anda göz yaşlarına boğuldu. Anneannesi ve teyzesi teşhis etti. Mesleğin en güzel anını tattım. Hedefim 65 yaşında emekli olmak ve 12 sene daha var. Meslek hayatım boyunca böyle bir olay yaşamadım, belki de bir daha yaşayamayacağım. 16 senelik arşivcilik hayatımda bu anı hayatım boyunca unutamayacağım. Yaptığımız şey 16 seneye değdi; bir kişinin yaşamına, geçmişine ışık tuttuk. Burada TRT de çok güzel bir şey yaptı. Kısıtlayabilirdi; sadece belirli kurumlara, belirli amaçlar doğrultusunda görüntüleri vermeyi tercih edebilirdi. TRT kamuya açık bir yayın yapıyor ve görüntülerini de kamuya açması çok anlamlı oldu

Abdurrahim Menküç: Bu şahıstan nasıl geri dönüşler aldınız?

Haydar Çürük: Görüntünün fiyatlandırılması ve teslim edilmesi Ankara tarafından yapılmakta. Burada sisteme aktarma olanağımız olmadığı için bant Ankara'ya gönderdik, durumu anlattık ve bant kendisine ulaştı, o da teşekkür etti. Teşekkür ederken bile çok duyguluydu, tekrar bizi ağılattı.

Abdurrahim Menküç: Gelecekteki 50 senede arşivleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizin bugün yaptığınız çalışmalar 50 sene sonra ne durumda olabilir?

Haydar Çürük: Geçmişte saklanan görüntüler bugün nasıl birilerinin işine yarıyorsa; bugün saklananlar da gelecekte mutlaka birilerinin işine yarayacaktır. Devletler varlığını sürdürdükçe arşivler de önemli olmaya devam edecektir. Teknoloji sürekli yenileniyor. Bir dönem manyetik filmler vardı, sonra bantlara geçildi daha sonra dijitalleşme ile birlikte Blue Ray, DVD teknolojisi kullanıldı. Sonra sakla-

ma alanı giderek küçüldü ve depolamak kolaylaştı. Bozulma ihtimali de yok, üzerine sıvı döküldüğünde dahi kullanılmaya devam ediliyor. Teknik olarak bu dönüşüm sürekli devam etmektedir. Eski bantlar gelecekte kullanılmak üzere dijital ortama aktarılıyor. Yazılı belgeler, hasarlı ve kopmuş bantlar komisyon kurularak imha ediliyor. İmha komisyonunda; arşiv müdürü, arşivden bir memur ve arşiv müdürünün de bağlı olduğu birimden bir yönetici olmak üzere en az 3 bulunur. Bu kişiler huzurunda imha işlemi gerçekleştirilir. 50 sene sonra arşivlerin mekan olarak küçüleceğini ve çoğu şeyin dijital ortama aktarılacağını düşünüyorum. Böylece bilgiye ulaşmak daha kolay hale gelecektir. Bugün SAS'ı sadece TRT çalışanları kullanabiliyorken gelecekte kamuya açılabilir.

Abdurrahim Menküç: Kendi kişisel arşiv koleksiyonunuz dışında belirli bir alana yönelik koleksiyonunuz bulunmakta mı?

Haydar Çürük: 1988 yılında Hürriyet Gazetesi 40.yıl anısına ilk günkü baskının aynısını vermişti. Aldım elime baktım; siyah beyaz baskı, o dönemin reklamları çok ilginçti. Kendi kendime dedim ki bundan sonrakiler neden ben de olmasın? Gazete koleksiyonum o dönemde başladı. O da bir nevi arşiv, şimdi yüz parçaya ulaştı. 2010 yılında bu koleksiyonumun haber servisindeki arkadaşlarım tarafından haberi yapıldı. İsteyen <https://www.youtube.com/watch?v=HEWubNFFPq4> adresinden ulaşabilir. Ben de kendimce böyle bir şey yaptım. Gazeteden kestiğim köşe yazıları vardı, onları sakladım. Hala devam ediyorum ama şimdi internet olduğu için ne arasan buluyorsun fakat saklamanın da sıkıntıları var. Kartpostal koleksiyonu yapmak istemiştım ama yer sıkıntısı olduğu için devam etmedim. 70 adet kartpostal koleksiyonum bulunmakta lakin bunların hepsi bana gelen hediyelerdi. Fakat artık kimse kimseye kartpostal göndermediği için öyle kaldı.

Abdurrahim Menküç: Bu mesleği yapanlara, Bilgi ve Belge Yönetimi öğrencilerine neler söylemek istersiniz?

Haydar Çürük: Öncelikle bu çok önemli bir iş, işlerini asla küçümsemesinler. Emanete ihanet olmaz, mesleklerine de bu açıdan baksınlar. Burada bulunmaktan çok memnunum. Zaten bu işi severek yapıyorum. Geçmişe ışık tutmak ve geçmişe ait belgeleri

saklamak çok değerli. Bunun bilincine vardıkları zaman kim olursa olsun bu mesleği yapmaktan zevk duyacaktır. Yeter ki bu bilince varsınlar ve bu bilinci yaşatsınlar. Özellikle lisede ve üniversitedeki öğretmenler ve akademisyenler bu işin değerini ve bilincini öğrencilere aşılamalıdır.

Abdurrahim Menküç: Kıymetli vaktinizi bizlere ayırdığınız için çok teşekkürler.

Haydar Çürük: Ben teşekkür ederim, beni bu röportaja layık gördüğünüz için. Şahsına da ayrıca teşekkür ederim, emeğin çok oldu. Stajyerler olarak kim gelirse gelsin hepsine teşekkür borçluyuz. Bizim iş yükümüzü aldınız, katkı sağladınız. Burada hepimizin anıları var. Gelecek kişiler de eminim ki iz bırakıp gideceklerdir...

TRT Arşiv'e Görüntü Talebinde Bulunan Pınar Ece Mutlu ile Röportaj

Tarih: 28.05.2019

(Pınar Ece Mutlu Ankara'da ikamet ettiği için telefon üzerinden görüşme gerçekleştirilmiştir.)

Abdurrahim Menküç: Pınar Ece Hanım, merhabalar, bize kendinizden bahseder misiniz?

Pınar Ece Mutlu: Ev hanımı bir anne ve muhasebeci bir babanın çocuğu olarak İstanbul'da dünyaya geldim. Eğitim hayatımı İstanbul'da tamamladım. Şu an bir kamu kurumunda uzman klinik psikologum.

Abdurrahim Menküç: Annenizin TRT Arşivi'nde görüntülerinin olduğunu nasıl öğrendiniz?

Pınar Ece Mutlu: Annem "Telekare" programına katıldığında ben 3 yaşındaymışım. Hayal meyal annemin yarışmaya katıldığı günü anımsıyorum. Üstündeki beyaz çizgili mavi gömlektan saç şekline kadar soranlara o günü hatırlıyorum diye hep anlatırdım. Fakat TRT Arşiv kayıtlarını inceledikten sonra aslında zihnimde gerçek kaydın aksine, çok alakasız görüntülerin olduğunu gördüm. Kıyafetleri ve saçları farklıydı. Üstelik o gün televizyon antenimiz bozuk olduğu için kimse yayını izleyememiş. Aslında zihnim bana oyun oynamış. Belki de annemin yüzünü unutmaktan korktuğum için zihnimin ortaya çıkardığı savunma mekanizmasıydı. Çünkü annemi sağlıklı ve güler yüzlü anımsamak istiyordum. Annemin yarışmaya katıldığı zihnimin bir yerlerinde vardı fakat arşiv kayıtlarının olabileceğini akıl etmem uzun bir zaman aldı.

Abdurrahim Menküc: Arşive başvuru süreciniz nasıl gerçekleşti?

Pınar Ece Mutlu: Ben annemi 2008 yılında, 15. yaş günümde beyin tümöründen kaybettim. Kaybetme sebebimiz beyin tümörünün nüksetmesiydi. Çünkü 1999 yılında annem bir ameliyat geçirmiş ve hastalığı zaten yenmişti. Fakat 2007 yılının yazında hastalığı tekrar nüksetti. Tabi o zamanlar ben bunu bilmiyordum. Teyzemler bana annemin gribal enfeksiyona yakalandığı için hastanede yattığını söylüyorlardı. Velhasıl hiç beklemediğimiz bir anda annemi kaybettik. Annemin maalesef elimizde birkaç videosu ve cep telefonu ile çekilmiş bazı fotoğrafları vardı. Bu fotoğraflar annemin son günlerinde teyzemler tarafından çekilmişti. Annemin vefatından sonra bana da telefon alınınca bu resim ve videoları ona aktarmıştım. Bir sabah uyandığımda ne teyzemlerde ne de bende hiçbir fotoğraf yoktu. Telefonda bütün fotoğraflar ve videolar silinmişti. Bugün nasıl silindiğini anlayamıyorum. Büyük ihtimal fotoğraflara ve videolara açıp bakarken ağladığımız için birileri tarafından silinmişti. Tabi bunun iyi mi kötü mü olduğunu bilemiyorum. Elimizde sadece basılı fotoğraf makineleriyle çekilmiş birkaç fotoğraf vardı. Tabi sonra geçen yıllar boyunca bir tarafınız hep eksik kalıyor, zihninizde eksik parçaları doldurmaya çalışıyorsunuz. Kimi zaman beyniniz size oyunlar oynuyor ve siz kaybettiğiniz insanları hatırlamak istediğiniz gibi hatırlıyorsunuz. Hatta psikolojide “Zeigarnik Etkisi” dediğimiz bir etki var; tamamlanmamış yaşantılar sürekli olarak arka planımızda çalışmaya, tabiri caizse zihnimizi meşgul etmeye devam eder. Mesela sabah bir şarkı duyarsınız bütün gün dilinize takılır o şarkı. Birkaç sene evvel annemin fotoğraflarına baktığım bir gün, bir düğünde kuzenleriyle çekilmiş bir fotoğrafını gördüm. Bu düğünün bir video kaydı olabileceğini düşündüm. Ben de düğünün kime ait olduğunu tespit edersem bu video kaydına ulaşabileceğimi düşündüm. İçinde annem 1 saniye bile görünse benim için çok büyük bir sevinç olacaktı. Düğünden kalan sadece bir fotoğrafı vardı; o da kadrajda annemin ve kuzenlerimin olduğu bir fotoğraftı. Bu fotoğraflar eski makinelerle çekilmiş fotoğraflardı. Kimse hatırlayamadı tabi. Ben de o günden sonra annemin başka nerede videosu olabilir diye düşünmeye başladım. Sonra bir gün aklıma annemin katıldığı, TRT’de Ercan Bostan-

cıoğlu’nun sunduğu “Telekare Bulmaca” isimli yarışma programı geldi. Bunu ev halkıyla hemen paylaştım. Dayım belki yarışmayı sunan sunucuda arşiv kaydı olabileceğini düşündü ve Ercan Bey’in menajerine ulaşmış. Menajeri onlarda arşiv kaydının bulunmadığını varsa TRT’de olabileceğini söylemiş. Önce TRT’ye telefon ile ulaşmaya çalıştık. TRT’den bize bu kayıtların resmi belge olduğu ve resmi usulle, dilekçe yoluyla istenilmesi gerektiğini söylediler. Ben de Cimer’den yazmaya karar verdim. Cimer’den yazmamın bir sebebi de şu; sayın Cumhurbaşkanımız da annesini kaybettiği için beni en iyi onun anlayabileceğini düşündüm. Daha sonrasında TRT’den cevap geldi. Arşiv kayıtlarında annemin ismine rastlanılmadığını söylediler. Bu sebeple 137 bölümü tek tek izleyip annemi bulabilmeleri için beni Ulus’taki TRT Müdürlüğü’ne davet ettiler. O sıra üniversite 4.sınıftım ve finallerim olduğu için ben gidemedim, teyzem Zeynep gitmek istedi. Telekare’nin hali hazırda 144 bölümü varmış. Bu bölümlerden 43 adedi hard diskte olduğu için aradıklarında onlara bakılmış ve bu bölümlerde annem bulunamamış. Geriye 101 adet program da 1inch bant kasetlerde bulunduğu için tek tek izlenip bakılması gerektiğini söylediler. Teyzem o gün gittiğinde çok heyecanla beklemiştim. Sayın Haydar Çürük Bey beni birkaç defa aradı ve annemin hangi yıl yarışmaya katıldığını kimse net hatırlamadığı için bu kayıtların tek tek taranacağını bunun da uzun bir zaman alacağını söyledi. Aslında bir baba gibi konuştu benimle. Ümitsiz konuşmadı aksine bana umut verdi. Fakat ben naçizane bulunamayacağını düşündüm. Kimsenin 25 dakikalık bir görüntü için aylarca uğraşacağını düşünmemiştim. Aradan sanırım 3 veya 4 ay gibi bir süre geçtiğinde ben bile unutmaya başlamıştım. Bir gün bir öğle vakti telefonum çaldı. Tabi arayan Haydar Bey’di. O an heyecandan telefonu bile birkaç saniye açamadım, bakakaldım. Çünkü bu çağrının bir müjde taşıdığını biliyordum, telefonu açtığımda heyecandan ölüyor gibiydim. O an bir çılgılık bile attım galiba. Haydar Bey de en az benim kadar sevinçliydi, Allah ondan razı olsun...

Abdurrahim Menküc: Arşiv uzmanları istenilen görüntüye ulaşip sizi kuruma davet ettiklerinde neler gerçekleşti?

Pınar Ece Mutlu: Haydar Bey’in müjdesinden sonra ertesi gün anneannem ve teyzemle soluğu

TRT’de aldık. O kadar heyecanlıydık ki şu an bile anımsadıkça gözlerim doluyor. Anneannem kızını, teyzem Zeynep ablasını, ben annemi görecektim. Uzun süre sonra kanlı canlı annemi karşımda görecektim. Onu kaybedeli 9 sene oldu ve ben bu geçen sürede annemin yüzünü unutmak üzereydim. Çünkü onu sadece çok eski fotoğraflarda görüyordum. Aynaya her baktığımda annemden bir çizgi, bir iz aradım. Annemin yüzünün hafızamdan silinmesine dayanamadım. Fotoğraflar bir yere kadar o hasreti gideriyordu ama o gün canlı canlı görecektim. Gerçekten o gün inanılmazdı. Üstelik annemin hemen hemen benim yaşımdaki halini görecektim. Annemin son günlerinde yoğun bakımdaki o üzüntülü halini, yaşadığı hastalıklardan önceki sağlıklı görüntülerini görecektim. Onu artık hasta ve son günlerindeki hali ile değil sağlıklı haliyle anımsayacaktım. Hangi çocuk annesini hasta görmek ister ki zaten? Hangi evlat annesinin gribal enfeksiyonu atlatacağını beklerken, onun vefat ettiğini bilmek ister ki? Bunlar benliğimde, ruhumda gerçekten kapanması zor izler bıraktı. Ben annemi her zaman mutlu ve güler yüzlü hatırlamak istiyorum. Binaya varınca görüntülerin izleneceği odaya geldik. İçeri girdiğimde gördüğüm kalabalığa inanamadım. Bizi güler yüzle, sevinçle karşıladı. O an bayram havası gibiydi. Kendimi sanki daha önce tanıdığım insanların arasında buldum. Herkes o kadar içtendi ki. O bandın yerleştirilmesi, açılması kısa sürmüştü ama bana yıl gibi geldi. Herkes çok heyecanlıydı. Video oynatılınca nihayet annemi görmüştüm. Oraya çok büyük bir sevinçle gitmiştim aslında ama o duygu yoğunluğuyla hüngür hüngür ağladım. Bir ara farkettim ki etrafımdaki herkes duygulanmış, herkesin gözleri dolmuştu. Hatta benimle birlikte ağlayan bir kadın vardı. Daha önce hayatımızın hiç kesişmediği insanlarla duygudaş olmuş, hep birlikte ağlıyorduk. Artık sizler de hayatıma dokunan insanlardan biri olmuştunuz. Hayatımda belki de kendimi en özel hissettiğim andı diyebilirim.

Abdurrahim Menküç: Daha sonra TRT Arşiv görüntüyü size hangi yolla, nasıl ulaştırdı? Kurum sizden neler istedi?

Pınar Ece Mutlu: Tabi hemen bandı alamadım. Sanırım telif haklarıyla ilgili bir takım sıkıntılar oldu. Telif ve ücretlendirme için görüntüler TRT Ankara Genel Müdürlüğü’ne gönderilmişti. Sonrasında görüntü mail yoluyla benimle paylaşıldı.

Abdurrahim Menküç: Bu olaydan sonra arşivlere bakış açınız ne yönde oldu?

Pınar Ece Mutlu: Tarihi kayıtlara her zaman saygı duyup önem vermişimdir. Her zaman arşivciliğin öneminin farkında olmuşumdur. Ancak tabi ki kendi hayatınızın bu kadar içinde olunca ister istemez sizi arşivcilik konusunda daha da ateşli hale getiriyor. İlginizi daha çok çekiyor, önemini ve gereğini çok daha iyi kavırıyorsunuz. Aslında arşivciler ve arkeologları birbirine benzetiyorum. İkisi de tarihi gün yüzüne çıkartmak için emek veriyorlar. Bir meslek olarak kutsal buluyorum.

Abdurrahim Menküç: Annenizin görüntüsünün daha sonradan elinize ulaşması size nasıl hissettiriyor?

Pınar Ece Mutlu: Yıllar sonra ona tekrar kavuşmak; ona tekrar sarılıp sıcaklığını, şefkatini tekrar hissedebilmek gibi. Bir evlada bu duyguları tekrar yaşatmanın değeri zaten paha biçilemez...

Abdurrahim Menküç: Son olarak TRT Arşiv ve çalışanları hakkında söylemek istedikleriniz var mı?

Pınar Ece Mutlu: TRT ilk televizyon kanalımız. Dolayısıyla TRT Arşiv toplumsal hafızamızı taze tutmak adına çok büyük bir değer. Sadece toplumsal hafızayı değil benim gibi yakınıni kaybedenler için de özlem giderme vesilesi olacak bir kurum. Şu an sosyal medyadan TRT Arşiv’i takip ediyorum. O eski görüntüleri görmek bile insana köklerini hissettiriyor. Bu yüzden TRT’nin bu sosyal medya hesaplarını çok önemli buluyorum. TRT Arşiv çalışanları ise hayatımda gördüğüm en özverili insanlar. Onlarca kişi bir çocuğun annesine kavuşması için dur durak bilmeden çalıştı. İnsanın yaşı kaç olursa olsun aslında hepimiz ana kuzularıyız. O dönem annemi bulmaya çalışan arşiv çalışanları aslında belki de kendi annelerini arıyorlardı. Çünkü kendi annelerini arıyormuş gibi çaba sarf ettiler. O gün benimle acımı paylaştılar, empati kurdular, benimle beraber ağladılar. Ömrüm boyunca o güzel insanları unutmayacağım. Çünkü onlar benim için Anadolu’nun türküleri kadar güzeller. Ömrüm onlara minnettar olmakla nihayete erecek. Son olarak, başta Haydar Çürük Bey’e ve tüm TRT Arşiv çalışanlarına, şahsınıza da teşekkür ediyorum.

BAHÇELİEVLER BELEDİYESİ CUMHURİYET BİLGİ EVİ

 Gamze Küpeli *

Bilgi çağını yaşadığımız asırda yarının büyükleri olan çocuklarımızı faydalı bilgilerle hayata hazırlamak, toplumun her kesiminin vazifesidir. Bahçelievler Belediyesi de bilgili ve erdemli insanlar yetiştirmek için kendi üzerine düşen görevi yerine getirmek için tüm imkânlarıyla çalışıyor.

Bahçelievler Belediyesi bünyesinde kurulmuş olan Bilgi Evlerimiz, özellikle 7-14 yaş gurubundaki ilkokul – ortaokul öğrencilerine yönelik hizmet vermektedir. Bilgisayar destekli sınıflar ve zengin kütüphanesinde öğrencilere ihtiyacı olan bilgiye kolayca ulaşma imkânı sunulduğu gibi, boş zamanlarında kolektif çalışma, el becerilerini geliştirme, kitap okuma alışkanlığı kazanma, kültürel gezilerle tarihi ve kültürel değerleri öğrenme, çeşitli kampanyalarla, sanatsal çalışmalarla becerilerini arttırma ve yeni beceriler elde etme imkânı da sağlanmaktadır.

Bugün ilçemizin 12 değişik noktasında hizmet veren bilgi evlerimizin yaklaşık 40 Bin kayıtlı üyesi vardır. Bilgisayar ve internet kullanmak, kitap okumak, uzman rehberler eşliğinde okul derslerinde yardım almak isteyen çocuklarımız, tamamen ücretsiz olan bilgi evlerimizden faydalanıp, geleceğe güvenle hazırlanmaktadır. Bilgi evlerinin en önemli işlevsel özellikleri mahalle ölçeğinde çocuk ve

gençlerin sosyalleşebilmesi, çocukların toplumsal hayatın içinde eğlenerek öğrenmelerini sağlayan gönüllü katılımlarını içeren çalışmalara sahip olmasıdır. Öğrenci odaklı anlayışı ve not kaygısından uzak eğitim yaklaşımları ile bilgi evleri, çağdaş eğitim felsefesinin tohumlarının atıldığı önemli eğitim kurumlarıdır. Kendilerini özgürce ifade eden çocukların, gelecekte yeteneklerini keşfedip değerlendirmeleri bilgi evlerinin temel amaçlarındadır. Bu amaçlara uygun faaliyetleri özetlemek gerekirse, bilgi evlerinde çocuklar ve gençler kontrollü olarak interneti kullanma hakkına, serbest zamanlarını özgürce yaşayacakları sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılım hakkına sahiptir. Bilgi Evleri'nde, çocuklar ve gençler kendilerini tanımlayabilecekleri sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklerle yönlendirilmekte ve bu etkinliklerle tanışmaları sağlanmaktadır. Bugün Bilgi Evleri'ndeki pek çok çocuk hayatlarında ilk defa bu rehberlik hizmeti ile bir sergiye, tiyatroya ya da konsere gitme olanağı bulmuş ve sosyalleşmesi sağlanmaktadır. Bilgisayarları olmayanların öğretmenlerin eşliğinde bilgisayarda ders yapması ise onlara sunulan bir başka Bilgi Evi hizmetidir. Bu kapsamda Cumhuriyet Bilgi evimizde masa tenisi, zeka oyunları, eğlenceli İngilizce-Matematik kulübü, Minik Ressamlar kulübü, Sinema-Animasyon günleri düzenlenmekte olup öğrencilerin okul stresiyle başa çıkmalarına katkı sağlanmaktadır.

* Bahçelievler Belediyesi Cumhuriyet Bilgi Evi İdarecisi

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ TERCİHİ VE SONUCU

 Elif Tuğul *

Üniversite tercihlerim sırasında 11 tercih yapmıştım ve bir tane Bilgi ve Belge Yönetimi bölümü yazmıştım. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi..

Hiç bilmediğim bir yer ve hiç bilmediğim bir bölüm. Tercihler açıklanana kadar her gün bu bölüm olmasın diye dua ettim.

-Tabii ki de olmadı.

Açıklandığı gün çok üzülmüştüm. Hatta ağlamıştım. Bu bölümü yalnızca ben okuyacaktım gibi düşünüyordum. Kontenjan 60 kişilik ama benim gördüğüm yalnızca ben: Kendim ve ben...

Benim için en zor olan şey de; hem bölümle ilgili hiçbir bilgi sahibi değilim, hem de Çankırı ile ilgili. O an kendimi Leyla ile Mecnun dizisindeki çöl sahnesinde gördüm. Tabi bu üzüntüm çok sürmedi. Bölümün içine girince ne kadar önemli ve saygı duyulması gereken bir bölüm olduğunu gördüm. Saygı duymanın sadece insana özgü bir kavram olmadığını da bölümle beraber öğrenmiş oldum. Artık bölümümü seviyordum ve bu gerçekten benim için çok büyük bir şeydi. Ama çevremdeki insanlara bölümümü açıklarken sevgim bazen sinir ve strese dönüşebiliyordu.

- 2 yıllık mı?
- Başka bölüm mü bulamadın?
- Çok mu aradın?
- Mezun olunca ne olacaksın? Yoksa kitap mı? Ah-hahaah
- Hiç duymadım.
- Raf temizlemek için 4 yıl sence de gereksiz değil mi?

Bu soruları duymak gerçekten çok can sıkıcıydı. Aslında bölümümle alakalı bir bilgisi olmayan ve sürekli ne olduğunu soran çoğu kişi de yakın çevremdendi. Ama artık biliyorlar; en azından kütüphane ve arşivcilik ile ilgili olduğunu bilmeleri benim için

yeterli. Anneme sorduklarında ise annemin söylediği “memur olacak kızım” diyerek kapatıyor konuyu. Olsun...

İstanbul Üniversitesi’ne geçiş yaptıktan sonra okuduğum bölüme daha fazla şey katabileceğimi gördüm.

-Daha fazla bilgi daha fazla ilgi demekti benim için.

Kitapları sevmek, kitaplara saygı duymak felsefesi ile devam ettim. Katıldığım seminerler-konferanslar ve stajdan edindiğim bilgilerle de gerçekten kütüphaneci olmak istediğimi anladım. Stajda özendiğim saygı değer insanların bana kattıkları bilgiler ve tecrübeleri ile bir kütüphanecinin okuyucuya ve kitaplara nasıl davranması gerektiğini öğrendim. Oturduğum yerde yeni açılan bir halk kütüphanesinde görevli olan kişiyle muhabbet ettiğimde ise insanların neden kütüphaneciliği bu kadar basit gördüklerini anladım. Sorumlu kişi bilgi ve belge yönetimi mezunu değil, lise mezunuydu.

Aklıma bir kütüphaneci nasıl olmalı sorusu geldi. Bu soru bize sınav sorusu olarak bile sorulurken, neden bu soruyu cevaplar bir görüntü yoktu? Gerçekten üzücü bir durum. Bu durum bir hakaretti, ben ve benim gibi arkadaşlarıma. Kısa bir hayal kırıklığı yaşadım ve bir kitap alıp çıktım. Ben bir kütüphaneci adayı olarak uzun hayal kırıklığı yaşamamalıyım ki geleceğe ışık tutabileyim diye düşündüm. Hayal kırıklığının kısa sürmesinin nedeni bu idi. Hayal kırıklığı yaşaması gereken kişi ben değil, kütüphaneden sorumlu kişi olmalıydı. Çünkü bir kütüphaneci kendini bölümle ilgili mum gibi yapmalı, etrafına ışık saçmalı ki okuyucuya elinden gelen özveriyle hizmet etmeli. Umarım olması gereken yeri bulur ve umarım kütüphanenin asıl sahibinin bilgi ve belge yönetimi mezunu olması gerektiği anlaşılır.

* İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi 3. Sınıf Öğrencisi

DOĞDUK, PEKİ YA SONRA? İNSAN DOĞAR BÜYÜR VE ÖLÜR. BİLDİĞİMİZ BİR SÜREÇ, DEĞİL Mİ?

Yağmur Torun *

Doğum ile ölüm arasındaki vakitler hiç farkında olmadan geçer. Ağzımızdan çıkacak ilk kelimeyi mâaile herkes bekler ve tüm evi bir neşe kaplar. Sözcük dağarcığımız zamanın akması, zihinsel faaliyetlerimizin gelişmesiyle çoğalır. Ailenin yerini bir zaman sonra artık okul sıraları alır. Bu andan itibaren zihnimize giren, bilinçaltımıza yerleşen ve faaliyetlerimize yansıyan her bilgi, okul dediğimiz dört duvar içerisindeki bilgi akışından beslenir. Vericiler öğretmenlerdir. Ama yetmez. Yetmemelidir. Çocuk kendi bilgi yolculuğuna özgürce açılmalı, yolculuğunda kendisine eşlik edecek kitaplarla dolu bir çevresi olmalıdır. Çünkü ne kadar çok kitap olursa zihni o kadar özgür ve bağımsız olabilecek ve seçim yapabilecektir.

Her zaman “hep okuyun ne bulursanız okuyun, durmaksızın okuyun fark edeceksiniz “ derler ya hani, bir çocuk çevresinde okuyacak bir şey bulamadığında ne yapar? Hayal dünyası körelir, zamanla düşünemez ve anlatılanı algılayamaz olur. Çünkü zihni açmanın yolu düşünmek, düşünebilmenin yolu okumak, okuyabilmenin yolu kitaplara sahip olmak, kitaplara sahip olmanın yolu da kütüphanelerin var olmasından geçiyor. Yaşlılarından 1-0 geride başlayan çocuklar kitapsız bir çevrede yetişen çocuklardır. Okul Kütüphaneleri bu dezavantajlı durumu ortadan kaldıracak bir merkez olmalı ve okulun sadece belirli bir dönem için kullanılan bir bina olmadığını, bilgi yuvası olduğunu ve yaşam boyu sürecek eğitimin giriş kapısı olduğunu çocuklara yaşatmalı ve sonraki nesillerle bu anlayışı devam ettirecek zinciri kurmalıdır. Eğitimin teme-

linde bilginin olduğu reddedilemez bir gerçek ise, bilginin fiziki olarak bulunduğu kitabın yaşam alanını genişleterek çocukları bu yaşam alanına erken dâhil edersek, topluma ve dünyaya faydalı bir nesil yetiştirmiş oluruz.

Dokunduğumuz her kitabın öneminin bilincinde olmalıyız. Varlık içinde yokluk çekmek sadece maddi maddelerden ibaret değildir. Bazen varlık içinde yokluk çekmek kitaplar için de geçerlidir. Çok kitap vardır ama saklıyoruzdur. Kapağının açılmasını bekleyen milyonlarca kitap ile o kapakları açmak için yüreği çarpan çocukları buluşturmak biz kütüphanecilerin görevidir. Öğrenme süreci belirli bir yaş ile sınırlı değildir ve yaşam boyu sürer. Okul sıralarından ara vermeden üniversite sıralarına gelen gençlerin çocuklukta edindiği öğrenme, bilgi edinme ihtiyacı, araştırma becerileri üniversite sıralarında kendilerine azımsanmayacak avantajlar sağlamaktadır. Bireyin ait olduğu topluma karşı kültürel, bilimsel değerler üretebilme ve ulusal gelişime katkıda bulunma sorumluluğu çocukluktan başlayan ve yaşam boyu sürmesi gereken bir olgudur. Gelişimin başlangıcı için de kütüphaneler olmazsa olmazdır. Bu amaçla ülke sınırları içerisinde bulunan her okula kaliteli kütüphaneler inşaa etmeli, kitap ve kütüphanenin önemini minik zihinlere aktarabilecek kütüphanecileri ait oldukları okul kütüphanelerine göndermeliyiz. Toplumsal gelişim ve değişim için işbirliğinin önemini farketmeli ve kütüphanelerimizin ve toplumumuzun geleceği için “el ele” vermeliyiz

* İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3.Sınıf Öğrencisi